עז: המוציא יין פרק שמיני שבת

גראינין. מתניתין דפרקין דלעיל[ה] חוץ מקליפתן וגרעיניהן: **וגגרע.** והגרעינין זורקין וגגרעין ממוך האוכל: **אוממות.** גבי גחלים מייתינן ליה בכילד לוקין[ו] (פ) גחלים יכול עוממות ת"ל אש יכול שלהבת כו': **עממוהו.** לא האכיכו מרלאיתו לחיות הם נאים ממנו: **מאמלין.** לקמן גבי עיניים של מת נפ' שואל (דף קנא:): **כמשיפה של קילור.** שרגילין לשופו בחלב של אשה: **כדי לשוף כמים.** לשני עיניים: **כדי שיפה או כדי אחיזה ושיפה.** מה שנדבק בחלבעותיו לבד מה שותן בעיניו: **אפומא דכולה כמים.** וכל מכה קרויה פה: **מורשא קמא.** עליון של מכה: **שבלול.** לימצ"א (ו): **לכתית.** מגיחה ז)(לכתית) עליו: **וכוב לצירעה.** למי שעקלו לירעה כותש זבוב ומניחה עליו: **לחפפית.** מין שחין: **סממית.** איילאנינ"ה בלע"ז: **לעקרב.** עקילת עקרב כותש סממית ומניחה עליו: **ושייף.** ומוחש: **מפגיע.** מיה קטנה וקולה גדול ושומע וילא שתהא בריה גדולה וכורת: **יסוג.** נכנס לפיל כמוטמו וכן סממית לעקרב נכנס לו בחזנו: **סנונית.** אריונדייל"א נכנסת תחת כנפי הנשר ומעבכו מפריסת כנפיו: **כילבים.** שרץ קטן וכנגס לדג גדול בחזנו ח): **המבליג שוד על עז.** המחזיק שדוד על הגבור: **כל חללי עלמא.** פירוש דברים הנעשים בכל חלל העולם: **מסגיין כריש עדרא.** מהלכות בראש העדר: **כריש תשוכא.** סתם עזים שחורות סתם רחלות לבנות: **מכסיין.** חזנב: **והני מגלין.** העזים אין להם אליה: **הני דמכסיין מייייהו.** רחלים שאנחנו מתכסין מלמרן גם הן מכוסות: **דאכלה כיסי.** קולים לפיכך זנבו קלר כדי שלא ידבקו בה הקולים: **וכעי לברכוסי בקי.** להבריח הימושין: **קמלא.** אריבה. ול"ג קמלא [נמלה]: **חילפי.** ערבה: **ומי קשיא נדיא ומתעוורא.** ואם היתה קשה תנוד ותעקר כשתבה בעלים: **ומתעוורא.** יסתמו עיניה שמרואות עיניה תליה בה כדשמואל: **תימרא דתרנגולא מידליא לעילא.** ריש של עין התחתון כשעולם עיניו עולה למעלה מן העליון ובשאר כל בריה העליון שוכב על התחתון: **משום דדייר אדפי.** שעולה בגילות על הקרשים והקורות לרוך שיעלה התחתון על העליון מפני העשן שלא יכנס בעיניו: **מסכוליפא.** דבר שמטילין בו כגון כותח או שאר ליפתן: **מפי סכלה דא.** לכשיכלה מה שאכל. ול"ג מתי תכלה דא לפי שאינו כלה עד זמן ארוך שאינו נאכל אלא מעט מעט: **ביתא בא ואיתיב.** שדרך ליסב בבית: **בקפא.** בית לר וקטן: **כי עקפא.** בית לר: **כופפא.** מכתשת. ל"א מדה לחטין. ול"ג כמין גולם עץ עשוי לישיבה כמו כופת שאור שיחדה לישיבה דתניא בספסים (דף מה:): **כוף פיב.** כפוף אותו ושב עליו: **לבני לבני**

דרבי שמעון בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן בן יומו כו'. תימה דתדרכה איפכא מסתברא דר' נתן דקאמר אבר קטן משמע טפי של קטן בן יומו מרשב"א דאמר אבר קטן וקטן בן יומו דהא לעיל פריך אדרבי יצחק אבר קטן דמתניתין אבר קטן של קטן בן יומו דהוי כליבא דר' נתן מברייתא דקתני בה כליבא דרשב"א ויש לומר דלמאי דמשני הוי סברא איפכא ונקט הכא כדמסיק לעיל ואית ספרים דגרסי איפכא ואין נראה דהא מסיק דלרשב"א אבר קטן של קטן בן יומו ולמאי דגרס איפכא לא הוי כמסקנא לא לפי דמייתי השתא ולא לפי מה שדומה לא דכולי עלמא כו':

סכן

שבלול לכתית ברא זבוב לצירעה יתוש לנחש ונחש לחפפית וסממית לעקרב (ג) היכי עביד ליה מייתי חדא אוכמא וחדא חיורא ושלקי להו ושייפי ליה ת"ר חמשה אימות הן אימת חלש על גבור אימת מפגיע על ארי אימת יתוש על הפיל אימת סממית על העקרב אימת סנונית על הנשר אימת [ג]כילבית על לייתן א"ר יהודה אמר רב מאי קרא [ד]המבליג שוד על עז: (ד) רבי זירא אשכח לרב יהודה דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה וחזייה דהוה בדיחא דעתיה ואי בעי מיניה כל חללי עלמא הוה אמר ליה א"ל מ"ט עיזי מסגן בריש והדר אימרי א"ל בברייתו של עולם דבריש חשוכא והדר נהורא מ"ט הני מכסיין והני מגליין הני דמכסינן מינייהו מכסיין והני דלא מכסינן מינייהו מגליין מ"ט גמלא זוטר גנובתיה משום דאכל [ו]כיסי מ"ט תורא אריכא גנובתיה משום דדייר באגמי ובעי לברכושי בקי מ"ט קרנא דקמצא רכיכא משום דדיירא בחילפי ואי קשיא נדיא ומתעוורא דאמר שמואל האי מאן דבעי דליסמיה לקמצא לשלופינהו לקרני' מ"ט האי תימרא דתרנגולתא מדלי לעילא דדיירי אדפי ואי עייל קטרא מתעוורא [ז]דשא דרך שם דרגא דרך גג מתכוליתא מתי תכלה דא ביתא בא ואיתיב בה ביקתא בי עקתא כופתא כוף ותיב לבני לבני בני הוצא חציצה חצבא שחוצב מים מן הנהר כוזה כזה שוטיתא שטותא משיכלא מאשי כולה משכילתא [ח]משיא כלתא [ט]אסיתא חסירתא בוכנה בוא ואכנה לבושה לא בושה גלימא שנעשה בו כגלם גולתא גלי ואיתיב פוריא שפרין ורבין עליה בור זינקא בור זה נקי סודרא [י]סוד ה' ליראיו אפדנא אפיתחא דין ת"ר" שלשה כל זמן שמזקינין מוסיפין גבורה ואלו הן דג ונחש וחזיר: שמן כדי לסוך אבר קטן: אמרי דבי ר' ינאי שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו מיתיבי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו מאי לאו אבר קטן דגדול ואבר גדול של קטן בן יומו אמרי לך דבי ר' ינאי לא [יא]ה"ק שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו לימא כתנאי שמן כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו דברי ר' שמעון בן אלעזר ר' נתן אומר כדי לסוך אבר קטן מאי לאו בהא קמיפלגי דר"ש בן אלעזר סבר אבר קטן של קטן ור' נתן סבר אבר קטן דגדול או אבר גדול דקטן אבל אבר קטן של קטן בן יומו לא לא דכולי עלמא אבר קטן דקטן בן יומו לא

וליתא

גראינין או גרעינין אמר רבא בר עולא [ו]וגגרע מערכך איבעיא להו [ז]אוממות או עוממות אמר רב יצחק בר אבדימי [ח]ארזים לא עממוהו בגן אלהים איבעיא להו [ט]מאמצין תנן או מעמצין א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [י]ועוצם עיניו מראות ברע ת"ר [יא]המוציא חלב של בהמה כדי גמיאה חלב של אשה ולובן של ביצה כדי ליתן במשיפא (ח) של קילור [קילור] כדי לשוף במים בעי רב אשי כדי שיפה או כדי אחיזה ושיפה תיקו: דבש כדי ליתן על הכתית: תנא כדי ליתן על פי כתית בעי רב אשי על כתית אפומא דכולה כתית או דילמא [יב]אמורשא קמא דכתית לאפוקי [יג] הודרנא דלא תיקו: אמר רב יהודה אמר רב כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה ברא

גני. מתקיים לדורות הרבה: **הולא.** גדר קוליס או לולבים: **תליה.** אינו דבר קיימא אלא תליה בעלמא: **כוזא.** כלי חרס קטן: **כוס.** כלומר דבר מועט וקל כמו זהו מהו משוב למלאותו לי מייתי במתנה: **שוטיפא.** בד של הדס שמרקדין בו לפני כלה: **שטוסא.** נראה המרקד כשוטה: **משיכלא.** ספל גדול שהכל רוחצים ידיהם ורגליהם ממנו: **משו כולא.** רוחץ את הכל: **משכילפא.** ספל קטן ונאה: **משיא כלפא.** מיוחד לחשובים כמו כלה ואשה חשובה לרחוץ ממנו: **אסיפא.** מורטיי"ר: **אסירפא.** שחסר החקיקה מנפנים: **בוכנא.** עלי שכותשין בו: **לבוסא.** חלוק עליון שקורין שרו"ק: **לא בוסא.** למנוע הבושה שמכסה כל החלוקים התחתונים הקרועים ורעים: **לגולם.** שאין לו חיתוך אברים: **גולפא.** מקטורין נאה: **גלי ויתיב.** כשהוא יושב מגלה עצמו שלא ישב עליו שלא יגלגלנו ולא ישופנו בקרקע ויסיר שערו ויקרע ויגלה: **בור זינקא.** בור שיבשו מימיו קורין כן: **נקי.** חסר מימיו: **סודרא.** דרך תלמידי חכמים לעטוף סודר: **אפדנא.** טרקלין של מלכים: **אפתחא.** לא פתח זה יבאו הכל אם למשפט אם לשרת המלך: **אבר קטן.** אחד מפרקי אצבע קטנה: **דגדול.** של אדם גדול והאי קטן אאבר קאי. אי נמי אבר גדול של קטן והאי קטן אגברא קאי ולא אאבר: **לא אבר קטן.** וקטן אכולא מילתא קאי אבר קטן של גוף קטן: **דרבי שמעון כו'.** והכי קאמר כדי לסוך בו אבר קטן וקטן יהא הגוף בן יומו ורבי נתן סבר אבר אד קטן אמרינן או האבר או הגוף אבר תרי קוטני לא: ה"ג **דכולי עלמא אבר קטן של קטן בן יומו לא:**

וליתא

עין משפט נר מצוה

נ א ב ג מי' פ"ח מהל' שבת הלכה כ:

תורה אור השלם

1 וְאִם אַחַר הֵיכֹל וְקִדֵּשׁ שְׁדֵהוּ וְחָשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנִגְרַע מֵעֶרְכֶּךָ:

ויקרא כז יח

2 אֲרָזִים לֹא עִמְּמוּהוּ בְּגַן אֱלֹהִים בְּרוֹשִׁים לֹא דָמוּ אֶל סְעַפֹּתָיו וְעַרְמֹנִים לֹא הָיוּ בַּאֲרֻתָיו כָּל עֵץ בְּגַן אֱלֹהִים לֹא דָמָה אֵלָיו בְּיָפְיוֹ: יחזקאל לא ח

3 הֹלֵךְ צְדָקוֹת וְדֹבֵר מִישָׁרִים מֹאֵס בְּבֶצַע מַעֲשֻׁקֹת נֹעֵר כַּפָּיו מִתְּמֹךְ בְּשֹׁחַד אֲטֹם אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ דָּמִים וְעֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע: ישעיהו לג טו

4 הַמַּבְלִיג שֹׁד עַל עֹז וְשֹׁד עַל מִבְצָר יָבוֹא:

עמוס ה ט

5 סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם: תהלים כה יד

רבינו חננאל

כתית, הוא הנקרא בלשון ישמעאל דומל. ולא נודע לנו על הכתית כולו להוציא סביבין. או על פיו להוציא מורשא שלו שהיו נבהן כולן והוא גופו. שבלול. אמרו הוא רמש שנקרא חבלילו. חפיפית, בלשון ישמעאל וקובה, והוא דבר שמתכנס על העור מן הטינוף. מפגיע, חיה קטנה שהיא מהלכת בין רגלי הארי רצועקת בקול גדול ומבהלת הארי, ונקראת אלפרתאך. סנונית, שנקראת בלשון ישמעאל אלכשנאף. מ"ט רחלות מיכסיאן באליה ועיזי מיגליאן. איל רחלות נזוזות צמר ואנן מתכסין מהן. אבל עזים לא. כיסי, קרצים. מתוכילתא, סולם. מסיכלא, ספל קטן של מים. שמן כדי לסוך אבר קטן של תינוק בן יומו. והא דתניא כדי לסוך אבר קטן וקטן בן יומו. לא פירושא ב' סיכות אבר קטן וקטן נמי בן יומו, אלא אבר קטן והקטן ההוא בן יומו.

מסורת הש"ס

(א) פסחים פה: ע"ש ברכות נג: ע"ש, (ב) (לקמן קנא: ע"ש), (ג) [גי' הערוך כלבית ועי' תוס' ע"ז כ: כלבית נאלפס וסירכ"י כתי הכא ועי' משנה בע"ז לה: והכריחא שם לט: מ. ליתא מלבית], (ד) [גי' הערוך ערך בס כ' כיסי פי' עשבים שיש בהן קוצים ביתרן], (ה) תוס' ר' ע"ש, (ו) פי' מדוכה, (ז) ע"ז לב:, (דף עו:), (ח) [פסחים עה:], (ט) [ע"ל מח"ו], (י) ע' ברכות כ"ב ע"ב: ד"ה כאוסיה.

הגהות הב"ח

(א) נמ' ולוכן של בילה כדי ליתן המחיפא קילור כדי כ"ל ותיב' של נמחק: (ב) שם בכתות לאוקי הדר הילכתא: (ג) שם וסממית לעקרב ובחש לחפפית היכי עביד: (ד) שם שוד על עז אמר ר' זירא אשכחיה לרב יהודה: (ה) רש"י ד"ה אוממות וכו' כבילד לוקין ולקח מלא המחתה גחלי אש נחלים יהו עוממות: (ו) ר"ה שבלול לימצ"א: ר"ב שקורין שנפק כל"א:

גליון הש"ם

גמ' משיא כלילא. עי' רש"י ע"ז דף נח ע"ב ד"ה דסמיפא:

לעזי רש"י

לימצ"א. שבלול.
אייראניא"ה [אוריינ"א]. עכבים.
אורנדייל"א. סנונית.
מורטיי"ר. מדוכה.
שרו"ק. חלוק על הבגדים.

מוסף רש"י

עוממות. כברות (פסחים עה:). ארזים לא עממוהו. לא הסכו את מראיתו, לפי שהיה נאה מכל אילנות, ועל חיוס מלך לוי נאמר (פסחים עט:). משיכלא. אינה עשויה כמין כוסא אלא כלי חרס, ונכנסין מתוכו אקדון, ינוקנין בו מים (ש"ר ג' ג). מאשי בולה. שמתכנסין בו בגדים וליתלין בו ליתין (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com